Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḳunṭres yekhuneh Sheʾelot u-teshuvot min ha-shamayim

Jacob <of Marvège>
יעקב <ממרויש>

[Kenigsberg?], [1858?]

שאלות ותשובות מן השמים

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-12366

Visual Library

שאלות ותשובות

מן השמים

אשר שאל ע"י התבודדות ותפלה והזכרת שמות הקדושים, קדוש מרבנן קמאי הרב החסיד רבינו **יעקב הלוי** ממרויש ומקורביל זללה"ה, והיו משיבין לו כל שאלותיו מן השמים כאשר העיד מרנא ורבנא הגאון הגדול אבי התעודה הרדב"ז זללה"ה, בתשובתו (דפוס פיורדא סי' תקל"ב ומ"א סי' י', ובדפוס הדילקאב הוא בחלק ד' שאלה יו"ד, ובחלק ג' שאלה תקל"ב), וכן הביא דבריו נשיא בית אב ה"ר חיד"א ז"ל בשה"ג ח"א וב' מערכת י' אות ש"י עמ"ב, וכן כעת בא לידי ספר א' כ"י קיצור ז"ל לרבי יוסף בן ר' צדוק שחברו בער אילו בשנת זכ"ר צדיק לברכה ושם מביא מתשובות אלו ואומר וע"ז שאל לבעל החלום ה"ר **יעקב** מקורביל שלא הי' בדורו כמוהו ע"כ, ואפשר דנולד בקורביל ונתיישב במרויש או להיפך, ותרתי איתנייהו, וספר המזכר הוא קיצור מדיני או"ח ויו"ד בדוק יפה ומסודר מ"ט שערים, ושער הכ' מספר מתולדות אבות עד חורבן קוסטאנטינא וניגרופינטי ושם ראיתי שכתב שנפטר ה"ר יעקב מקורביל המקובל שנת ד' אלפים תתקס"ג, ועיין בשם הגדולים ח"ב מערכת יו"ד אות ש"י, והנה אח"ז מצאתי בהקדמה לתשובת הרי"ף מביא שמה

תשובת מקורביל אשר מהשמים הגידו לו לסמוך על הרי"ף, והיא
בכאן תשובה נ"ג:

אמר המ"ל ע"כ הי' כתוב בהעתק שלפני בפתח השער (ולא כתב שם המעתיק), ואנכי לא יתנני זמני למלאות דבריו להביא עוד חיבורים מביאי לדברי החיבור הזה. ולא לערוך בפרטיו ולבא עד תכונתו. שמתי עיני על גדולים חקרי לב אשר בגלות החיבור יתנו את לבם להעיר בכ"ז כראוי, המ"ל:

שאלתי

[א] **על** הנשים שמברכות על הלולב ועל מי שמברך להם על תקיעת שופר, אם יש עבירה בדבר ואם הוי' ברכה לבטלה אחרי שאינן מצוות ואם לאו (והביאה נשיא בית אב הרב ברכי יוסף, א"ח סי' תרנ"ד ס"ב:

והשיבו וכי אכשורי דרי כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה, ולך אמור להם שובו לכם לאהליכם, וברכו את אלהיכם, והעד נר חנוכה ומגילה, ופרשו לי מה מצינו במגילה וחנוכה מאחר שהיו באותו הנס חייבות בהם ומברכות עליהם, ובלולב נמי מצינו סמך לדבר שאין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים, גם בשופר מצינו דאמרינן שאמר הקב"ה אמרו לפני מלכיות שתמליכוני עליכם, זכרונות שיבא זכרון אבותיכם לפני לטובה, ובמה בשופר, והנשים נמי צריכות שיבוא זכרונותיהם לפניו לטובה לפיכך אם באו לברך בלולב ושופר הרשות בידם:

[ב] **ועל** ברכת תפילין אם הלכה כדברי הגאון הרי"ף, שאם לא סח בין תפלה לתפלה אינו מברך אלא להניח תפילין כשמניח של יד, ובהניחו ש"ר אינו מברך כלל, או הלכה כדברי הגאונים האומרים שאפי' לא סח צריך לברך על ש"ר על מצות תפילין, ואם סח מברך על ש"ר ב' (הביאה בס' קיצור זצ"ל כ"י הנזכר בשער ד' ב'):

והשיבו לא בספי טעמא ולא בדרדקי עצה, כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו, ואת בריתי אקים את יצחק, אחד קראתיו ובכורי אתנהו, גם ברוך יהי':

[ג] **ועל** סדר פרשיות של תפילין, כך היתה שאלתי, אנא מלך הגדול והנורא חכם הרזים מגלה נסתרות שומר הברית והחסד, הגדל נא חסדך עמנו היום וצוה למלאכיך הקדושים להודיעני את אשר נסתפקתי בפרשיות של תפילין,

כי

כי יש מן החכמים האומרים הויות באמצע ואם החליף פסולות ועתה מלך מלכים צוה למלאכיך הקדושים להודיעני הלכה כדברי מי ודברי מי אתה מחבב:

והשיבו אלו ואלו דברי אלקים חיים, וכמחלוקת למטה כך מחלוקת למעלה, הקב"ה אומר הויות באמצע, וכל פמליא של מעלה אומרים הויות כסדרן והוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד, וזה כבודו בהיות פרשת מלכות תחילה:

[ד] **על** שבות דשבות. ובארתי בשאלתי על טלטול נר הדולק בשבת שהוא אסור משום שבות אם מותר לומר לעכו"ם לטלטלה ממקום למקום, שאפי' לישראל אינו אסור אלא משום שבות, או אם נאמר אמירה לעכו"ם שבות אפי' בדבר שאינו אסור לישראל מן התורה הואיל ואית ביה איסור דרבנן:

והשיבו ואתה פה עמוד עמדי ואתנה לך התורה' והמצות אשר כתבתי להורותם לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה וכל הנוגע בדבריהם כנוגע בבבת עינו, ובכמה מקומות עשו חכמים חיזוק לדבריהם יותר משל תורה, כ"ז השיבוני:

[ה] **על** טבילת בעלי קריין דאמרינן בטלו' לטבילותא כר"י בן בתירא וכתבו הגאונים דהנ"מ לק"ש ולד"ת אבל להפילה צריך טבילה או ט' קבין, ויש מקילין ואומרים, דאפי' להפלה בטלוה וסומכים על הירושלמי דאמר בפרק יום הכפורים דאסור ברחיצה ובתה"מ, ומקשה השתא ברחיצה אסור בתה"מ מבעי, שהרי צריך לרחוץ קודם שיתפלל ומשני במקום שנהגו שלא לטבול אי נמי הפתר קודם תקנה, ועל זה שאלתי אם יש לסמוך על הירושלמי ולומר כי תקנת עזרא לא נתקבלה בכל המקומות ובמקום שנהגו נהגו, ובמקום שלא נהגו מותר להתפלל בלא טבילה ובלא ט' קבין, ואם הלכה כדברי הגאונים שמחמירים ואומרים שצריך טבילה או ט' קבין להפילה:

והשיבו ועבדתם את ד' אלקיכם זו תפילה, ואפשר טמא ומקריב קרבן וא"ת שאר טומאות אינו דומה טומאה היוצא מאונס לטומאה היוצא מדעה, אינו דומה טומאה הבאה

מחוץ

מחוץ לטומאה היוצאה מגופו, ועזרא כשתיקן ברוה"ק ראה ותיקן ועל הירושלמי רע אילו היה עמהם בב"ה לא מצאו ידיהם, ועוד הרי חזר בו ואמר קידם תקנת עזרא נשנית משנה זו, ודבר זה גורם אורך הגלות כי אם היתה תפילת ישראל כתיקונה הי׳ כבר נשמע תפילתם זה ימים רבים אך סבלות הגלות ומע"ט ות"ת הם העומדים לישראל, ואח"ז השיבו שמענו מאחורי הפרגוד ולטהר כל ישראל יחד אי אפשר אך אם יטהרו ש"ץ בכ"מ ימהרו את ביאת הגואל ובכ"מ מוגש לשמי ומנחה טהורה אבא אליך וברכתיך, אחרי ראותי כל אלה שאלתי ליל ג׳ י"ט כסליו אם בא לפי מאת ה׳ ואם לאו, וכך היתה שאלתי אנא מלך עליון האל הגדול הגבור והנורא שומר הברית והחסד לאוהביו, שמור בריתך והסדיך עמנו וצוה למלאכיך הקדושים הממונים על תשובות שאלה חלום להשיבני על מה שאשאל לפני כבודך תשובה אמתית ונכונה דבר דבור על אפניו ברור ומבואר בפ׳ ובהלכה בלי שום ספק אשר שאלתי בענין טבילת בע"ק, אם נאצלו הדברים מרוה"ק ואם יש בהם תועלה וטוב לגלותם לחתני ר׳ יוסף ולצוות עליו להודיע לחכמי הארץ או אם באו לפי מרות אחרת ואין בהם תועלת וטוב לי להסתירם ולהעלימם, והשיבו, באמת הי׳ דבר ה׳. והדברים עתיקים עתיק יומי׳ אמרן והיום יום בשורה וחכינו עד אור הבוקר, אח"ז השיבו והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע אל הכהן העומד לשרת שם ומת האיש ההוא, והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך:

[ז] **על** ספרים שלנו שאפי׳ לדברי ר׳ יעקב ז"ל שמהיר עיבד הקלפים אפי׳ שאין עפוצים יש ספק בדבר שהרי אותו עיבוד עצמו שאנו מתירין אין מעובדים לשמן, ושאלתי אם ראויין לברך עליהם ברכת התורה אעפ"י שאין עבודים לשמן, או אינם ראויין (הביאה שבה"ל כ"י ערוגה א׳ סי׳ ל"א, ועיין הרדב"ז חלק ב׳ סי׳ ש"ב):

והשיבו ר"ז מסורת בידינו, ודאי מעובדים שלא לשמן פסולים הא סתמא כשרים, ופירשו לי אם המעבד עבדן בפירוש לשם ספרים אחרים ונמלך אח"כ לכתוב בהם ס"ת פסולים, אבל אם המעבד עבדן סתם ולא עיבד לכתוב בהם שום ס׳ בפי׳ רק למוכרם לכל מי שירצה לקנות וקנאם הקונה לשם ס"ת כשרים הם:

[ז] **על** ס"ת שאינה עפוצה אם ראויה לברך עליה, כי יש מן החכמים שמכשירים ואומרים כי עבוד שלנו טוב וחזק בעבור הסיד שמשימין בו והכתיבה מתקיימת בו יותר מעל עבוד העפצים ויש אוסרין לברך עליהם ושאלתי הלכה כדברי מי:

והשיבו האלהים אמר רב כשר הוא לכל ישראל:

[ח] **על** הא דאמר רב מגילה בזמנה ביחיד ורב אסי אמר בין בזמנה בין שלא בזמנה בעשרה הוה עובדא וחש רב להא דרב אסי ופסק הרי"ף הלכה כרב דבזמנה ביחיד, ויש מהחכמים שפסקו שהלכה כר"א דאמר אפי' בזמנה בי', וע"ז יש לשאול אם הלכה כדברי הגאון, או כדברי החכמים החולקים עליו:

והשיבו והימים האלה נזכרים ונעשים מה עשיה ביחיד אף זכירה ביחיד, וכן אמרו קריאתה זו הילולא מה הלל בזמנו ביחיד אף מגילה בזמנה ביחיד, וכ"כ אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומי' לי לשון יחיד, וכ"כ זה אלי ואנוהו בל"י, ואחר שעה השיבו, ויאמר אליהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי וכו' ויאמרו ראה ראינו כי היה ה' עמך וכו' ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ד' ונא' תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך ונכרתה ברית עמך, כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי, כ"ז השיבו לי באמת על החלום כאשר כתבתי:

[ט] **על** השם הק' בן מ"ב אותיות אם מותר להשתמש בו ולהשביע המלאכים הממונים על התורה להתחכם בכל מה שילמוד ולא ישכח מה שילמוד וגם להשביע המלאכים הממונים על העושר ועל ניצוח האויבים ועל מציאת חן בעיני שרים או אם אסור להשתמש בו בכל אלה:

והשיבו ק'ק'ק' ה' צבאות והוא לבדו יעשה לכם לכל צרכיכם [נראה שהכונה, ואין לכם לעזר המלאכים]:

[י] **על** ברכת התורה אם צריך לברך בכל פעם ופעם שישב ללמוד כמו שנאמר בתפילין שמברך כ"ז שמניחן או אם אינו צריך לברך, אלא ברכות שמברך בשחרית יוצא בהן כל היום:

והשיבו כבוד אלהים הסתר דבר, והמברך מתברך באלהי אמן, ונסתפקתי בתשובה זאת ושניתי לשאול כבראשונה,

והשיבו

והשיבו אינו דומה ברכה"ת לברכת שאר מצות, כי בעבור שהניית התורה חיי האדם כל היום, תיקנו עליה ג' ברכות, לעסוק, והערב, ואשר בחר, וברכת לעסוק הוא במקום המצות, והערב הוא שמתפלל לפניו שנזכה ללמוד וללמד, ואשר בחר, הוא ברכת הודאה שחייבים ישראל להודות לה' אשר בחר בם מכל אומה ולשון ונתן להם התורה, ועוד תקנו שתי ברכות שלפני ק"ש שחרית וערבית שעיקרם על הניית התורה, אבל ברכת שאר מצות מטבע קצר, ומברכין עליהם בכ"מ שמפסיקין ביניהם, הלא תראה כי לכבוד התורה כשקורא בבהכ"נ תקנו עליה לברך ברכות התורה שהיא אשר בחר, ולא הצריכונו לברך עליה ברכת לעסוק שהיא ברכת המצות, ולא ברכת הערב שהוא תפילה, ולפי שהיא תפלה תקנו את שלשתן שחרית בעת התפילה:

[יא] **הבקבוקים** שהורו חכמי ההר [מאנטפעליער] להכשירן במעט מים רותחים שמשימין בהם ומשכשכין אותם (ואח"כ נותנין בהם מעט מים ומשכשכין אותם), ויש חכמים אוסרים בזה [ואומרים] למלאותם מים רותחין אם רוצים להכשירן בהם והשיכשוך אינו מועיל בהם להכשירן אם אינם מלאים או אם אינו מערה ג' ימים מעל"ע, וע"ז שאלתי אם הלכה כהאוסרין, או כהמתירין:

והשיבו מי מלא ימצו למו אם בעל נפש אתה:

[יב] **על** הברכות שמברכין בכל שחרית שנסתפקנו בהם, כי יש אומרים שצריך לברך בכל או"א קודם עשייתה ואם לא נזדמנו לו לעשותם לא יברך שאם לא שמע קול הרנגול לא יברך אשר נתן לשכוי בינה, ואם ישן במלבושיו לא יברך מלביש ערומים. ואם הולך יחף כגון בט"ב וביו"כ לא יברך שעשה לי כל צרכי, ושאלתי אם הלכה כדבריהם או כדברי המברכים אפי' לאחר עשייתן או אפי' לא נזדמנו לו לעשותן:

והשיבו אל תבוז כי זקנה אמך ומנהג אבותיך תקח בידך כי תחילת תקנות אלה הברכות היתה להשלים מאה ברכות בכל יום, ואין לחוש עליהם לברכם קודם לעשייתן, כמו שאין אנו חוששין על ברכת לישב בסוכה שסידרה על הכוס, כמו כן אע"פ שלא שמע קול תרנגול, או שישן במלבושים מברך עליהם, והעד מברכת שמונה עשרה שאע"פ שאין לו חולה

בתוך ביתו מברך רופא חולי וכו', ואע"פ שהוא עשיר ואין צריך לפרנסה מברך ברכת השנים:

[יג] **על** מבואות המפולשין ואין ברחבן ט"ז אמה אם מותר לערב ולשתף בהם ולהתירן בצורה"פ מצד אחד ובלחי וקורה מצד אחד או לאו:

והשיבו א"כ בטלתם מצות הוצאה:

[יד] **המפסיק** בשחרית בסעודה, ומברך בהמ"ז ואח"כ עושה סעודה ג', י"א שאין אדם יוצא בזה ממצות סעודה ג' שאע"פ שמפסיק בברהמ"ז סעודה אחת היא ואין קרוי ג' סעודות אלא בערבית שחרית ומנחה, ושאלתי אם טוב המנהג אם לאו:

והשיבו אשכילך ואורך, דבר זה מתורת משה רבינו למדנו דכתיב אכלוהו היום כי שבת היום היום לא תמצאוהו בשדה מה הימים מחולקים זמ"ז כן צריכים להיות השעות של ג"ס מחולקים זמ"ז:

[טו] **על** הנוהגים לומר זמן בשחרית בקריאת המגילה, כי יש שאין אומרים אלא בלילה, דכי היכי שאין אומרים זמן בשאר יו"ט אלא בלילה, אם ה"נ במגילה אינו אומרה, ושאלתי כדברי מי עושים:

והשיבו אל תבוז כי זקנה אמך כי המנהגים הטובים החכמים והחסידים תקנום, ויש טעם לדבריהם אע"פ שאינם נודעים, ובזה נתנו טעם, בערבית אומר על שהגיע זמן מקרא מגילה, ובשחרית אומר זמן שהגיע זמן שמחת המשתה ומשלוח מנות שהרי אמרו סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו, וא"ת יברכהו בשעת המשתה, שמא יפשע מפני טרדת היום וישכח מלאומרו, ולכך תקנוהו בשחרית בעת מקרא מגילה:

[טז] **על** טלית של פשתן וציצית של פשתן, אם הלכה כדברי הגאון שאמר שיוצא אדם בו ידי חובת ציצית או הלכה כדברי החולקים עליו, שאין אדם יוצא אלא בטלית של צמר וציצית ש"צ, כי הפשתים אינם פוטרים אפי' במינן:

והשיבו הדור אתם ראו דבר ד' למה תריבו עלי כולכם פשעתם בי, ופירשו לי, הדור אתם אם בדור המדבר אתם שרבו על התכלת למה תריבו בין צמר ופשתים כולכם

פשעתם

פשעתם בי כי לא בצמר ולא בפשתים אתם באים ראו דבר ה' ראו מה שכתוב בתורה וראיתם וזכרתם ועשיתם וזמן עשיית המצות כל היום וא"כ מצות ציצית היא כל היום ואתם פטרתם אתכם בשעה אחת, והנה החסידים הראשונים לעדות שלא היו הולכים אפילו שעה אחת זולתו, כ"ז השיבו לי באמת ויצא לבי אל התשובה הזאת ונתחזקתי ושניתי לשאול על פני המלך לצוות להודיעני אם טלית של צמר מרוצה יותר משל פשתן או אם הם שווים או אם אין שום מצוה בטלית של פשתן, והשיבו הלכה רווחת בינינו כי הצמר והפשתים שווים וכ"א פוטר את מינו והטעם שכתב בפ' ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם מה ת"ל להם אלא כל בגד המצוי להם שלא הכבידה תורה על ישראל לבקש דבר שאין מצוי להם לכאו"א אלא כל דבר שימצא להם מאלו שני מינים אם של צמר אם פשתן, ואחר שעה השיבו על דבר הק"צף השב באמתחותינו אנחנו מובאים להתגולל עלינו ולהתנפל עלינו ובאמת היה מקרי' לי הקצף בק' ובצ' ופירשו לי קצף עלינו המלך הגדול על דבר הציצית שהי' בידינו לשום אותה אל לבנו ולשאת אותו על כנפינו ועליו אנחנו מובאים ליום הדין להתגולל עלינו ולהתנפל עלינו:

[יז] **על** סתם יינם אם אוסר במשהו, או אם יבטל בס':

והשיבו אע"פ שסתם יינם גזירה היא החמירה תורה בע"ז יותר מכל אסורים שבתורה דכתיב לא תביא תועבה אל כו' וכל הזריז ומחמיר בגזירה שגזרו חכמים, זוכה ליום הדין. וכ"כ ראה זה מצאתי אמרה קהלת אחת לאחת למצוא חשבון, ופירשו לי כל גזירה וגזירה שגזרו חכמים בעבור שמירת המצות שקולה היא כאו"א כעיקר המצוה, ולמה גזרו למצוא חשבון גדול מזכיות בבואה לפני המלך הגדול ליום הדין, וזהו שאמר אחת לאחת גזירה לשמירת המצות למצוא חשבון זכיות, כ"ז השיבו באמת:

[יח] **על** הזורעים ירקות בכרמיהם וסומכין אהא דאמרינן נהגו עלמא כר' יאשי' בכלאים שאין חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד ואומרים מדקאמר נהגו מכלל דמותרים היו חטים וכ"ש ירק בכרם ועוד דבארץ גופא אין איסור ירקות בכרם אלא מדרבנן מכלל דבחו"ל שרי, וי"א דכי אמר נהוג עלמא כהני תלת סבי כר' יאשי' בכלאי' ור' אלעאי בראשית הגז וכר"י בן בתירה בטבילת ב"ק לת"ת לא רצו לומר דכיון דנהגו עלמא מותר הוא

אלא החכם שאמר נהוג עלמא כהני תלת סבי' דואג הי' וחרד על המנהג שנהגו העולם להתיר דבר האסור, ושאלתי, אם יש לסמוך על המתירין, או הלכה כהאוסרין:

והשיבו חטא ישראל ואת אשר חטא מן הקדש ישלם שבעתים:

[יט] **שנהגו** העולם לקרוא ק"ש של ערבית טרם צאת הכוכבים וסומכים על פרשה ראשונה שקוראים סמוך למטתן ויש תימה בזה שעל הקריאה שהיא שלא בעונתה יברך ברכותיה לפני' ולאחרי', ועל הקריאה שהיא בעונתה לא יברך כלל וגם לא יקרא אלא פ' אחת, ויש מהחכמים שנהגו שלא לברך לפניה ולאחרי' ואינם חוששין אם מקדימין ת"ע ומתאחרים עד הגיע עונת ק"ש וקורין אותה ומברכין לפני' ולאחריה, ואינם חוששין אם מקדימי' ת"ע טרם ק"ש בעבור שיתפללו עם הציבור, ושאלתי איזה דרך טוב מב' הדרכים האלה אם טוב לקרותה עם הציבור ויברך ברכותי' לפני' ולאחריה ולהתפלל עם הציבור בסידור הסדר ק"ש ואח"כ תפילה אע"פ שהוא שלא בעונתה, והפ' הא' קורא בעונת' סמוך למטתו, או טוב המנהג האחר שהזכרתי:

והשיבו בקצרה יחדיו לב נשלם שם אלהים עולם ברכו:

[כ] **אם** מותר לישראל לומר לעכו"ם ע"ש הילך מעות וקנה לי בשוק פירות אוזין והרנגולין אם נאמר כיון שנתן לו מעות עם השמש מותר כב"ה שמתירין בכולם עם השמש או אם נאמר שיש נדנוד עבירה:

והשיבו אע"פ שמותר ד"ז אין מורים לשום אדם אלא לצנועים, שמא יראו הרואים ויפרצו הגדר:

[כא] **ובמליגת** העוף שמולגים במים חמין ואין (מולחין) כ"א בית השחיטה כי יש מתירין לשפוך עליהם מים רותחין ויש מי שאומר לשום המים הרותחין בכלי שמולגין בו ואח"כ משימין בו העוף, ושאלתי אם יש היתר, או אם הוא אסור בכל ענין מפני הדם שנבלע בו ואינו יוצא אח"כ במליחה:

והשיבו בני אל תלך בדרך אתם, כי כל עון נאלה, וזה עון פלילי:

[כב] **על** מעשה דבר הדיא שאמר דיהב לי' אגרא פהר לי' טבא, ומאן דלא יהיב לי' אגרא פתר לי' בישא ואמרינן נמי דאשכח רבא ספרא דנפיל מידי' והיה כתוב בו כל החלומות הולכין אחר הפה וע"ז אנו תמהים ושואלים אם אפשר שישתנה גזירות הבורא בעבור פתרון הפותר ואם הדבר כפשוטו שיהיו החלומות הולכין

הולכין אחר הפה בין טוב ובין רע או אם אין הדבר כפשוטו דגזירת הבורא אין משתנים דבר הדיא לא היה כ"א מפשר וא"כ הוא על מה כתוב בספרו כל החלומות הולכין אחר הפה.

והשיבו גזירה היא דוק והשכח ושניתי לשאול ולא ענו לי רק כבראשונה, ונצטערתי והוספתי לשאול כבראשונה:

והשיבו הלא ידעת וגם שמעת כי יש אנשים שמזל הולדותם להיות עיניהם ולשונם רעה, גם יש שרגליהם רעה, והרבה תחלואים באים בעבור עין רעה והרבה מתים בעבור עין רעה כמ"ש צ"ט מתים בעין רעה ואחד בדרך ארץ וגם לפעמים ניתן רשות לשטן לחבל כמו שידעת במרים מגדלא נשיא גם יש אנשים שרגליהם טובה כמ"ש ויברך ד' אותך לרגלי אף אתה אל תתמה עליו כי יש אנשים במזל תולדותם לפתור חלומות ויתקיים פתרונם בין לרעה בין לטובה ובלבד שיהיה לפי הענין, ובר הדיא הי' מהם ולא נתקיימו הפתרונים בזכוהו רק במזלו וע"ז כעס רבא וקללו ומה שמצא כתוב בס' כל החלומות הולכין אחר הפה לא נאמר כ"א על בני אדם שמזל תולדותם כן, כ"ז השיבו לי בפעם הג', ואחר שעה השיבו אל תהרהר אחר דברינו זה, כי האמת הורענוך והסוד עמוק:

[כג] **שליח צבור** היורד לפני התיבה כשמשכימים להתחנונים בעשי"ת אם רשות להזכיר י"ג מדות בפחות מי' או אינו רשאי, ואם יחיד רשאי לאומרה בבקשתו והתחנויו כל ימות השנה או אינו רשאי (וסביאס סרלב"ז ס"ח סי' י'):

והשיבו נודע בכל המון דכל דבר שבקדושה הוא בעשרה דוקא:

[כד] **הקהל** שמחרימין לקבל עליהם הן על מסים הן על צדקות ולא מסרו בו תנאי אם רשאים להתירם, כי יש אומרים שאין רשאין להתירם אחר שאמרו בשעת החרם ע"ד המקום ב"ה או נאמר שלא הזכירו דעת המקום כ"א להחמיר ולקיים קבלתם כ"ז שירצו, וכשיסכימו להתיר יתירו:

והשיבו כבולעו כך פולטו, מה בולעו בניצוצות כך פולטו בניצוצות, ופירשו לי דברי הקהל והסמתן ניצוץ אש הן לקשור הן להתיר:

[כה] **יש מקומות** שאין מקדשין בבה"כ מפני שאין שם אורחים ושאלתי אם הדין עמהם וטוב למנוע

למנוע המקדשים או אם טוב לקדש ולהבדיל כמנהג רוב המקומות:

והשיבו אעפ"י שאין קידוש אלא במקום סעודה מצוה לקדש ולהבדיל בבה"כ משום ברוב עם הדרת מלך, ועוד נרות חנוכה מדליקין בבה"כ אע"פ שכל או"א מדליק בביתו, ועוד כי יש אנשים שאינם יודעים לקדש ולהבדיל וכששומעין בבה"כ נותנים אל לבם ולומדים ומקדשים בביתם:

[כו] **על** שאינם מניחים תפילין בכל יום, אם היא עבירה גדולה ועונשה מרובה, ואם דומה למי שאומרים לו עשה סוכה ואינו עושה לולב ואינו נוטל שמכין אותו עד שתצא נפשו או שיעשה, או אם יש לו טענה בעבור שצריכין גוף נקי ושלא יפיח בהם ושלא יישן בהם ומטעם זה אין אנו מניחין בכל יום:

והשיבו אין אומרים במצות זו דומה לזו כי יש מצות קלות כגו סוכה ולולב והדומה להם שהמבטל אותם עונשו מרובה שדומה ככופר בה, ואינו דומה מבטל קצת למבטל כולה שלאן נתנה תורה למלאכי השרת, כ"ז השיבו לו באמת, ונראה שאין עונשו מרובה כמבטל מצות סוכה אך פשיעה היא בידינו כשאין אנו מניחים תפלין מיראת שמא יישן בהם ושמא יפיח בהם כי טוב לבטל מקצתה מלבטל כולה:

[כז] **מכסאות** שהן מבגדי פשתן ומשימין בין היריעות צמר מנופץ ואינו טווי וארוג ותופרים הכל ביחד, ושאלתי אם אסור להתכסות בהן באותן מכסאות וגם לשכב עליהם ואם יש בהם שום צד איסור כלאים או אם הם מותרים אחר שאין הצמר עליו (נ"א טווי):

והשיבו ביקש קהלת למצא דברי חפץ איזן וחיקר ותיקן משלים הרבה ופי' לי כי שלמה גדר גדרים ע"כ דבר איסור ועל הדומה לדומה, ואחר שתי שעות השיבו, הסירו הבגדים הצואים כו' ויאמר מלאך ה' ראה העברתי מעליך עונך והלבש אותך מחלצות:

[כח] **על** הקפת הראש אם אסרה תורה אפי' במספרים שהרי לא נאמר השחתה אלא לא תקיפו או אם יש ממש בדברי המתירין שמצאו בתוספתא דאיתקש ראש לזקן שנאמר בו השחתה ואינו חייב עד שיקיפנו בתער:

והשיבו לקראת צמא התיו מים לקראת הצמאים לד"ת וחומרין אותה התיו מים. ועוד השיבו שלא אסרה תורה הקפת

הראש

הראש אלא שלא יראו ישראל כמשמשי ע"ז, וכל המיקל בכל חשש
ע"ז מקילין לו ימיו וכל המחמיר מאריכין לו ימיו ושנותיו:

[כט] **בני אדם** שנושאין טבעות בידיהם ויוצאין בהם בשבת לר"ה, וסומכין על מה ששנו יוצאין בביצת החרגול ובשן שועל ובמסמר מן הצלוב משום רפואה ור"ל כי גם הזהב נושאים אותו לרפואה, ושאלתי אם יש ממש בדבריהם או לאו ויש עליהם חיוב חטאת כמשפט המשנה טבעת שאין עליה חותם הוא משאוי לאיש וחייבים עליו חטאת:

והשיבו לא תגע בו יד כי סקל יסקל, ועוד השיבו הקול קול יעקב והידים ידי עשו, והנה מבואר שאסור לצאת בהן:

[ל] **שנוהגים** בני נרבונה לקנות משאות ענבים מן הגוים העשויות בקרנוד"ש אעפ"י שדרס הגוי את הענבים בתוכה אם מותר לעשות כן או אינו מותר אלא כמו שאנו נוהגין שלא נקנה אותם אא"כ דרסן ישראל וגם לא נניח אותן המשאות אחרי שדרסום כ"א בשמירת ישראל, ושאלתי איזה טוב ונכון מהמנהגים האלו ואם יש נדנוד איסור במנהג בני נרבונה:

והשיבו הלכה רווחת שאין נעשה יין עד שירד ויתחיל למשוך בגת, אבל דריסת הענבים בתוך הכלים הם אינם אלא כמו שרוחק חטים בשק כדי שיחזיק השק הרבה מן החטים כך כשדורס הענבים אינו אלא כדי שיחזיק הכלי הרבה מהענבים ואין בזה שום נידנוד עבירה, והעושה בתחילה דבר שאין צריך נקרא הדיוט אך אתה אל תבוז כי זקנה אמך, וכל המחמיר בזה מתברך והמקיל מקילין לו ימיו ושנותיו, כ"ז השיבו:

[לא] **מה** שהורה הראב"ד ז"ל בכף של איסור וקערה של איסור אין משערין אלא במה שיוצא מן הכף או מן הקערה וכן ההיתר לא נשער אלא מה שבקדרה ואנו רגילין לשער הכף עצמה כאילו היא חתי' איסור ואם הגיסו בה הקדרה נשער כל מה שבקדרה והקדירה עצמה כאלו היא חתי' של היתר, ושאלתי אם טוב להורות ולעשות מעשה הרב או אם טוב להורות כאשר רגילין:

והשיבו אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך הדבר (שהוא) כאחותך שהיא אסורה לך אמרהו ומי יוכל לשער ולברר מה שיצא מהכף, ואחר שעה השיבו אחד ה׳ אברהם ואחרי רבים להטות:

[לב] **אם** מותר לכתוב במועד אגרת חפציו של אדם בשינוי גם שאלתי על החכמים שכותבים בלא שינוי אם יפרשו הפסוק או ההלכה ומחדשין בה חידוש ובעבור שלא ישכחו כותבין אותו חידוש בחוה״מ ואומרים שאין לך דבר האבד גדול מזה ואם לא יכתוב עתה שמא ישכח, ושאלתי אם מותר לכתוב הפרושים ההם א״ל:

והשיבו אוהב ה׳ שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה׳ שערים המצוינים בהלכה, ולא הבנתי התשובה, ובלילה השנית שניתי ושאלתי לפרש לי התשובה או להשיב תשובה אחרת מבוארת, והשיבו כבראשונה ופירשו לי אוהב ה׳ שערים המצוינים בהלכה כשמחדשים חידוש בהלכה ומעמידין אותה על בירור, אותן שערים נאהבים לפני המלך הגדול יותר מכל משכנות יעקב, המקיימים בהם שאר המצות, וכל מי שחושב מחשבות וסובר סברות בהלכות חמורות ובפסקים החמורים נאהב ונחמד לפני המלך העליון, וז״ש אגרא דשמעתא סברא, והדברים והמחשבות ההם הם כמרגליות היקרות בעיניו ואם על אבידת כסף א׳ או שוה כסף התירה התורה לעשות מלאכה בחוה״מ כ״ש שיש להם על אבידת המרגליות היקרות ההם לכתכם ולחתמם למען לא יאבדו והכותב והחותם מקבל שכר עליהם, כל זה השיבו לי באמת, ונראה שאגרת חפצים של אדם שאין בהם דבר האבד אסורים לכתוב אפי׳ ע״י שינוי אבל אגרת שאילת שלום ששואל בשלום חבירו ומבשר לו הרי הוא משמחו ובעבור השמחה התירו לכתוב אגרות הרשות כי הם אגרת שאלות שלומים:

[לג] **אם** צריך לברך ענ״י בכל עת שיוצא מביה״כ ורוצה ללמד תורה או רוצה להתפלל תפלת המנחה או תפלת ערבית דכי היכי דבשחרית מברך ענ״י ה״נ בכל עת שצריך נטילת ידים צריך לברך ענ״י:

ועוד

[לד] **ועוד** שאלתי על ברכת אשר יצר אם צריך בכל עת שנצרך לנקביו או אם די בברכה שמברך בשחרית:

והשיבו בשאלה ראשונה שאו ידיכם קודש כלו' רחצו ידיכם כשתרצו לדבר דברי קודש או ת"ת או תפלה וברכו את ה' ברכה המתוקנת על רחיצת ידיכם. ובשאלה הב' השיבו הלא ידעת ד' צריכין להודות וחולה אחד מהן ואין לך חולה גדול מזה כשמ"כ מהר צועה להפתח:

[לה] **על** סתם יינם אם הוא בס' כאשר כתב אחד מהחכמים:

והשיבו לא תשא שמע שוא, והשיבו פ"ב לא תקבל שמע השקר:

[לו] **המשחיתים** זקנם במספרים אם אסור אם לא כי יש מהחכמים אומרים שלא אסרה תורה כ"א בתער:

והשיבו לא תשחית אמרה תורה בכ"ד שיש בו השחתה, ואל המשחיתים תאמר איה צור מלכיכם וצור מעוזכם אשר במצוה הקלה לקיים אותו שכחתם:

[לז] **ושאלתי** שנית על פת עכומ"ז אם מותר בהטלת קיסם לתנור וגם אם יש בו שום נדנוד עבירה מגיעולי עכומ"ז שנסתפקנו בתשובה שהשיבו לנו כבר הלא זה אוד מוצל מאש, ופירשו באמה אין הפת ניתרת בהשלכת עצים לתנור אא"כ מהבהב ואחר כך מלבלב, וע"ז אמרנו מוצל מכל איסור מחמת האש, הנה זאת חקרנוה כן הוא שמענה ואתה דע לך, כ"ז השיבו:

[לח] **במקום** שיש כהנים הראוים לברך ב"כ ולא נהגו לברך אפי' פעם אחת בשנה ושאלתי ע"ז אם יש עבירה בדבר זה או אם יש לסמוך על ר' יעקב שאמר שאין הכהנים מצווים לברך אא"כ ישראל אומרים להם:

והשיבו אלו ואלו עוברין הם ישראל שאין אומרים להם דומין שאין חוששין לברכת אביהם שבשמים וכהנים כשאין מברכין מעצמן ג"כ שהרי כתיב ואברכה מברכיך ומכלל הן אתה שומע לאו:

[לט] **האוכלים** בין תפלת המנחה לערבית אם יש עבירה כאשר הורה רבינו יעקב ז"ל ואם לאו:

והשיבו

והשיבו ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא, והראי' יה"כ וט"ב, ושאר התענית, וכמדומה לי כי ראיית שאר תעניות [נ"ב על הגליון, ולי נראה שהכוונה על תעניות של מטר שאוכלים מבעוד יום] מהא דאמרי' בתעניות ערבית שחרית ומנחה מתפלל י"ח ואומר מעין המאורע בש"ת וא"א לומר שיתפללו עננו בש"ת בת"ע אם יש לאכול אחר תפילתו אלא וודאי בהא קאי באוכלי' אחר תפילת המנחה ומאחרין ת"ע עד אחר אכילתן ומתפללין עננו בת"ע ושוב לא יאכלו ולא ישתו ונמצא שמותר לאכול בין תפילת המנחה לת"ע:

[מ] **לברך** בהלל דר"ח וחוה"מ כי יש חכמים שאומרים שאין לברך עליו אפי' בציבור ואפי' לקרות כמו שאין מברכין על הערבה אע"פ שהוא מנהג כהלל דר"ח, ושאלתי אם טוב המנהג שאנו נוהגין או טוב למנעו:

והשיבו הודעתיך כי ברכותיהן של ישראל תורה כקטורת הם לפני ושנינו אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים:

[מא] **על** המקילין ואומרים שאם אין לובש כסות בת ד' כנפות אינו חייב בציצית דחובת גברא הוא כשילבשם ואם אינו לובש אין עליו חיוב או נאמר כל אדם חייב לקנות מלבוש בת ד' כנפות כדי שיתחייב בציצית:

והשיבו זו אינה צריכה לפנים, שהרי כתוב למען תזכרו והנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהו מזידין:

[מב] **המעביר** תער סביבות הגרון אם יש נדנוד עבירה או זה מותר לכתחילה:

והשיבו לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה אלהים את מעשיך:

[מג] **בהטמנת** חמין אם יש נידנוד עבירה בכירות שלנו שאנו טומנין ונותנים אפר על הגחלים, גם הטומנין בקרקע וטומנין גחלים סביבות הקדירה וקוטמין אותו אם מותר כ"ז או לאו:

והשיבו

והשיבו הודענוך האיש הנבחר ועשית ע"פ התורה אשר יורוך ואשר יגידו לך מן המקום ההוא כי מלאך ה' צבאות הוא ותורה יבקשו מפיהו, (ונראה שעל הרי"ף השיבו):

[מד] **ועוד** שאלתי אם מותר לעשות חרדל ביו"ט כי יש אומרים אם נשחק מעיו"ט אינם מפיגין טעמם וכן מלח יש אומרים שצריך לשנות:

[מה] **ועוד** שאלתי על השולחים שפתחם לחלוב בלא שמירת ישראל אם מותר אחרי שאין בעדר דבר טמא:

[מו] **ועוד** שאלתי על בתי הגוים שמוחזקין שאין מעמידין גבינות שלהם לא בקיבה ולא בעור הקיבה כ"א בפרח הנודע אם מותר לישראל המתארח עמהם לאכול מן הגבינה שלהם כי יש לחוש שמא קנה מאחרים שאין מוחזקים או שמא ניתן להם במתנה ויתחלפו להם:

[מז] **ועוד** שאלתי על השוכרין רועים לשמור בהמותיהן וביום השבת הולכים ומגבנים והם שכירי ישראל, ודבר ידוע הוא שלא נניח לשכירנו לעשות מלאכה בדבר שלנו וא"כ איך נניחם לחלוב ולגבן שהרי חולב חייב משום מפרק, ומגבן חייב משום בונה, אלו ארבע שאלות שאלתי ביחד:

והשיבו חרדל ותבלין נידוכין כדרכן במדוך של אבן דמפיגין טעמן:

ועל השנית השיבו, אל תלך בדרך אתם אע"פ שאין איסור בדבר אין טוב לפרוץ גדר המנהג:

ועל השלישית השיבו, אין אמונה בע"ג ואין לסמוך עליהם והרי אמרו דדמיך בהון נפיל בידיהון:

ועל הרביעית השיבו, הרי שנינו נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה ואל תכבה ומפני ההפסד הורו שאין צריך למונעם מלכבות ודבר זה כמו כן אחרי שהרועה החולב ומגבן מעצמו אין עלינו אף למנעו מפני הפסד הבהמות והפקר החלב וא"ת הלא שנינו נכרי שהדליק את הנר משתמש לאורו ישראל ואם בשביל ישראל אסור מילא מים להשקות בהמתו משקה אחריו ישראל ואם בשביל ישראל אסור, נמצא דמעשה גוי אסור לישראל כשעשה בשבילו אע"פ שמעצמו עשה והרועה

כמו כן חולב ומגבן בשביל ישראל ואיך יהיה מותר, בין תבין את אשר לפניך כי לא נאמר ואם בשביל ישראל אסור אלא לאותו יום עצמו שאסור להשקות בהמותיך מאותן מים שמלא בשבת בשבילו אבל למוצאי שבת מותרין שלא מצינו מעשה גוי אע"פ שעשה בשביל ישראל שיהו אסורין למוצאי שבת, והרועה החולב והמגבן ודאי אסורין לאותו שבת אבל למוצאי שבת מותרין, אבל ישראל שקנה מגוי כל חלב צאנו של כל השנה ואם הוסיף הוסיף לישראל ואם פחת פחת לישראל אסור לו לילך לשמור החלב והגבינות בשבת דהא גרסינן במסכת שבת פרק תולין ההוא מרבנן דקא נאים במברא וקא עבר בהך גיסא נטר פרי ואמר למינם קא מכוונא, ואמר רב אשי הערמה דרבנן הוא וצורבא מרבנן לא אתי למעבד לכתחילה, הא אינש דעלמא אסור:

[מח] **ועוד** שאלתי על מצות תפילין אשר מצינו במכילתא כי המניח תפילין כקורא בתורה והקורא בתורה פטור מן התפילין ונסתפקנו בזה אם ר"ל שנפטר מתפילין אם יקרא בתורה או הלכה א' או פסוק אחד ורוב העולם קוראים בסתם הלכה אחת או פסוק אחד, או אם ר"ל בעת שקורא בתורה הוא פטור משום שעוסק במצוה פטור מן המצוה, ועוד (וע"ל סי' כ"ו) נסתפקתי בהא דאמרו תפילין צריכות גוף נקי כאלישע בעל כנפים, ויש שרצו לומר שהם אינם נקיים כאלישע ופוטרין עצמן בזה, או שלא הוצרכנו גוף נקי רק שלא יפיח בהם ושלא יישן בהם. ועוד נסתפקנו על הא דאמרו פושעי ישראל בגופן קרקפתא דלא מנח תפילין ופירשו רבותינו דלא מנחי תפילין מעולם, ושאלתי ע"ז אם הדבר כאשר פירשו שאם מניחין אותם אף פ"א בשבת לא יקראו פושעים, או אם הוא כאשר כתוב בספרים שנקראו פושעים כל מי שיוכל להניחם ואינו מניחם, כל אלו השאלות שאלתי ביחד:

והשיבו בני אל יקנא לבך בחטאים וגו', אשרי נוצרי עדותיו וגו', שאו ידיכם קדש וגו', ברוך ה' יום יום, בחנוני נא בזאת אם לא אריק לכם ברכה וגו', ואחר שעה השיבוני כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא לחדש בה דבר וכל מה שאמרו חכמים לא אמרו למעט רק להוסיף ולזרז, והזריז הרי זה משובח, ואז תתענג על ה' ויתן לך משאלות לבך:

ועוד

[נ] **ועוד** שאלתי על מעבירי תער בזקניהם ומניחים חוט אחד ממעלה למטה אם יש עבירה בדבר או לא:

והשיבו שערך כעדר העזים שכולם מתאימות ושכולה אין בהם:

[נא] **ועוד** שאלתי כשעונים בבהמ"ז ברוך שאכלנו משלו וכו' אם צריך מלכות והזכרות שם אם לאו:

והשיבו הלא ידעת אם לא שמעת אלהי עולם ה' בורא קצות הארץ, ואם לא תמליכוהו במה תברכוהו:

[נב] **ועוד** שאלתי אם מותר לעשות ב' סניפין מאותם שהגיעו לחינוך כגון אותם בני יו"ד או י"א שנים אחרי שהם בני הנוך דרבנן, או אם אסור לעשות כן אפי' כי אין שם מנין:

והשיבו הקטנים עם הגדולים יוסף ה' עליכם:

[נג] **ועוד** נסתפקנו על מה ששנינו בברכות, תפלת המנחה עד הערב, אם ר"ל עד שקיעת החמה או עד צאת הכוכבים. דיש למידק ממלתי' דר"י דאמר עד פלג המנחה וקס"ד עד פלג האחרון ובעי בגמרא עד ועד בכלל או דלמא עד ולא עד בכלל וקאמר אי ס"ד עד ועד בכלל מאי איכא בין ר"י דאמר עד פלג האחרון שהוא עד י"ב שעות ובין רבנן דאמרי עד הערב, והשתא משמע עד הערב דאמרי רבנן הוא עד סוף י"ב שעות והוא זמן צ"ה כדאיתא בריש מתניתין, וע"ז שאלתי אם ע"י אונס ראש או ע"י אונס אחר יוכל להתפלל תפלת המנחה עד צ"ה:

והשיבו גם לי גם לך לא יהי' גזורו, ופירשו לי בתוך המראה גם כדברי המיקל גם כדברי המחמיר לא יהי', גזור את השעה שהוא משקיעה החמה עד צ"ה וזהו חצי בין השמשות דר"י:

[נד] **ועוד** שאלתי על עצמות מלילות הירך והדקין ובני מעים אם ראוי לבעל נפש לפרוש מהם לפי שאין בקיאין בניקור גיד וחלב ובהוצאות גידי הדם שבדקין או אם הם מותרים:

והשיבו אין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולים לעמוד בה וע"א נאמן באיסורין ובלבד שיהי' בקי וכל הפורש בעת שאינו ראוי לו מעשיהו מעשה לענ:

על

[נה] **על** מה שהורו חכמי צרפת לאכול גבינה אחר בשר בסעודה בנט"י ובקינוח הפה, או אם הלכה כדברי הגאון שאוסר:

והשיבו לא מחכמה שאלת ע"ז כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם, והלא כתבתי לך שלישים במועצות אחרי רבים להטות ורבו היום האוסרים ובישיבה של מעלה אין מחלוקת בזה וכולם הורו לאיסור:

[נו] **ועוד** נסתפקנו במים אחרונים, כי יש מהחכמים האומרים שאין בינינו מצוי שמן ערב ואין לחוש למים אחרונים וע"ז שאלתי אם יש ממש בדבריהם או לאו:

והשיבו מי זה אמר ותהי ה' לא צוה ומים ראשוני' ואחרונים דבר שבקדושה וכל דבר שבקדושה המקיל בו מקילן לו ימיו ושנותיו. כך השיבו באמת:

[נז] **ועוד** נסתפקנו על הקרוב"ץ שמוסיפין ביו"ט בג' ברכות ראשונות של תפלה ובברכות של ק"ש שלפני' ולאחרי' אם טוב לאמרם, או אם טוב למנוע מלאמרם (תשובה זו הביא הרדב"ז ח"ד סי' תקל"ב):

והשיבו אז ישיר משה ובני ישראל וגו' אשירה לה' מת"ל אשירה אלא אשירה לפניו בכל מיני תשבחות ושירות שאוכל לשיר:

[נח] [נט] **ועוד** שאלתי על בגדי צמר שלוקחים מן הגוים אם יש לחוש שמא תפורין בפשתן, או אם נאמר דתפירה עצמה בפשתן אין בה איסור רק מדרבנן וספק דרבנן לקולא. ועוד שאלתי עם זה כל העורות כשידענו שהם תפורין בפשתן ואח"כ מחברין אותם בגלימות של צמר וע"ז שאלתי אם יש איסור לחברם בשל צמר אחרי שהן תפורים בפשתן או אם מותר:

והשיבו בראש הומיות תקרא ברחובות תתן קולה, בני ניאצוני ואף מי יתנני כירחי קדם כאשר אהבוני בני ומה לך אצל קלות, ולו החמורות ישמרו:

[ס] **ועוד** שאלתי נסהפקנו בג' שמועות ממס' ר"ה שנאמרו מפי רבי זירא באחת שצריך שיהי' לילה ויום מן החדש והשני' נולד קודם חצות בידוע שנראה סמוך לשקיעת החמה והשלישית כד' שעות מכסי סיהרא באנו ליסוד הסוד כמו שפי' ה"ר

זרחי'

זרחי' והיה יום ב' בא' בתמוז ולערב שאלתי את יש לסמוך על הפי' שפי' בהם רש"י או אם העיקר כמו שפי' הר"ר זרחי' הגדול:

והשיבו מה זה מהרת למצוא בני זר"ח בחושך אור לישרי"ם:

[סא] **ועוד** שאלתי על הא דאמרינן ריאה הסמוכה לדופן בחיתוכא דאונא דלעיל שהיא כשרה והוא דסביך בבישרא ולא בגרמא או די באחד מהן בבישרא או בגרמא:

[סב] **ועוד** שאלתי על הריאה הסמוכה לדופן ורוב הסירכות עולות מהאונה ומיעוט מהאומה אם נכשיר אותה אחרי שרוב הסרכות באו מן האונא מחיתוכא דאונא ולמעלה ואעפ"י שמיעוט מהאומה נסמכת לדופן לא נחוש לאותו מיעוט אלא אמרינן כי מסמיכות האונא יצא הכל אי יש לחוש שמא באותו מיעוט:

[סג] **ועוד** שאלתי אם צריך להוציא הריאה ולבודקה מפני ספק מראיתה כגון בדיותא כשירה כי יש מחמירי' ואומרי' שאין להכשירה עד שידע בבירור שאין בה שום ספק ויש שאין חוששין אחרי שבדקוה בידים ואין מוצאים חסרון ושום ריעותא, ושאלתי ע"ז אם יש לחוש לדברי המחמירים או לא:

והשיבו הלכה רווחת נשחטה בחזקת היתר עומדת ואתחזוקי איסורא לא מחזקינן, וכל המחמיר בריאה זוכה ויושב בישיבה של מעלה:

[סד] **ועוד** שאלתי על יחיד הדר בעיר של גוים והיא מוקפת חומה ודלתותיה נעולות בלילה אם מותר לטלטל בכולה דהא קיי"ל דדירת גוי לא שמי' דירה ורבנן הוא דגזור וביחיד לא גזרו משום דלא שכיחא דדיירי ביה ביחיד, וכן אם נתאכסן יהודי בע"ש בעיר שכולה גוים ואין יהודי אחר בעיר אם מותר אחרי שהיא מוקפת חומה ודלתותי' נעולות בלילה או אם יש להחמיר בהן:

והשיבו בדבר זה מנחמי' למדנו שהזהיר בני הגולה אל תוציאו משא מבתיכם ביום השבת והיו מקומות הרבה שדרו שם יחיד בעיר שכולה גוים:

[סה] **על** הפולין הלחים ואין בהם תולעים אם הם מותרים, כי יש אוסרים בעבור מה שנמצא בהם מתנועע בעוד

שהן

שהן לחים וע"ז שאלתי אם יש לחוש לדברי האוסרין או אם נאמר שמותר כי כשמתייבשין (הפרש יש בין נמצא ל)לא נמצא:

והשיבו הטוב אתה מאשר לפניך ועמך כולם צדיקי' לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשי ידי להתפאר:

ועוד שאלתי על הפולין ומיני קטניות המחזיקים תולעים נקראים קניטונ"ט אם הם אסורי' שיש לחוש שמא בעודם מחוברים התליעו ויש בהם משום השרץ השורץ על הארץ או אם נאמר אחרי שנתלשו התליעו ולא פירשו מחיים והם מותרים:

והשיבו למה זה תשאל והוא פלאי והנח לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהו מזידין ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה:

[סז] **ועוד** שאלתי על אומא דסמכא אל אונא אם הלכ' כדברי המתירין או כדברי האוסרין, ועל אינוניתא דוורדא אם נמצאת חסירה או אם נמצא בה ב' אם מותרת או אסורה:

והשיבו זה כלל גדול בטרפות דמוסיף יוסיף ודלא מוסיף יסיף, ונראה מזה המחמיר מתברך:

[סח] **ליל** כ"ט באלול תתקס"ג (הביאה הרב בשה"ג ח"ב מערכת יו"ד אות ח"י) בא לידינו ריאה הסמוכה לדופן ואסרנוה ובא המשכיל ר' מרדכי והושיט שם את ידו ואמר כי צלע הדופן נשבר ובא הקצב והוצי' הריאה ובהפרדה מעל הדופן נשאר מעט ממנה במקום הדביקות בצלע הנשבר ולא יכולנו לדבוק הריאה ונסתפקנו בזה כי יש אומרים שנמצא בגירסת הספרים עלה דאמר איכא דמתני לה מהא דקאמר בשלמא התם בדקי' דהא אי איכא מכה תלינן כי ליכא מכה נמי תלינן אלא הכא אי נקבה האי טריפה ושמעי' מהא דכי איכא מכה בדופן ליכא ספיקא ובתר דופן תלינן אעפ"י שלא נבדקה הריאה ואינה צריכה בדיקה אלא בדליכא מכה בדופן וכ"ש גבי האי דאתי לידן שהיתה בריאה והיתה עולה בנפיחה לבד אותו מקום החתך שנחתך מרובה וי"ח ואומרים דאע"ג דאיכא מכה בדופן הריאה ואם אינה יכולה לבדוק הריאה טריפה, ושאלתי ע"ז הלכה כדברי מי, ואם הריאה שבאה לידינו היא מותרת או אסורה:

והשיבו אעפ"י שמותר אין ראוי להתירה ומורי בי' התירא ומכבדי אכבד ובזוי יקלו, וקודם זה השיבו הנה זה עומד אחר כתלינו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים ענה דודי ואמר לי, מה (לידידי) בביתי עשתה (ירמי'), ועפ"י זאת התשובה אסרנוה ואחר שעה השיבו אעפ"י שמותר כו':

[סט] **ועוד** שאלתי על המשחיתים פאת זקנם ומניחין חוט אחד על פני הפיאות ואח"כ מעבירין המספרים על אותו חוט שהשאירו ונעשה כאלו השחיתו הכל בתער, ושאלתי אם יש עבירה גדולה בדבר וצריך למחות להם בכל דבר שיוכל למחות או אם אין עבירה גדולה בדבר ואין צריך לריב עמהם:

והשיבו בני הטבת לשאול ודבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים והעבירה אע"פ שהיא חמורה שנו ושלשו בה ונעשית להם כהיתר והנח להם לישרא' מוטב שיהיו שוגגים ולא יהיו מזידים:

[ע] **ועוד** שאלתי על חמץ בפסח אם הלכה כדברי האומרים במשהו:

והשיבו מצות חמץ הרי היא מצוה ראשונ' שנצטוו בה ישראל כולם וקיבלוה עליהם באהבה ובחיבה ובריעות והחמירו בכלליה ופרטי' הלא תראה שהחמיר בה הכתוב בבל יראה ובל ימצא משא"כ בשארי אסורים שבתורה חוץ מע"ז שכתוב בה לא תביא תועבה אל ביתך, וכל המאריך בדקדוקיהם מאריכין לו ימיו ושנותיו:

ועל קץ הגאולה שאל כמו כן אך לא מצא התשובה כתובה לפניו:

כל אלה העתקתי מכתב שעל הקלף: